

DELAVEC

Delavec izhaja vsak petek s datumom naslednjega dne. — Naročnina za celo leto K 32.—, za pol leta K 16.—, za četrt leta K 8.—. Posamezna številka 50 vin. naročnina v inozemstvu sorazmerno več. Pošiljstvo na uredništvo in upravnništvo Ljubljana, Selinburgova ulica št. 6. II. nadst. Telefon št. 225.

Rokopisi se ne vračajo. — Inserati se zaračunavajo milimeter vrstica in sicer pri enkratni objavi po 85 vinarja, pri trikratni po 80 vinarja, pri šestkratni po 75 vin., pri celoletni objavi po 70 vin. za vsakokrat. — Za razne izjave itd. stane mm vrstica K 1.— Reklam. so poštne proste. — Ne frankirana pisma se ne sprejemajo.

Kandidati soc. dem. stranke za volilni okraj Kranjske so:

1. Etbin Kristan, pisatelj, Ljubljana; 2. Anton Kristan, ravnatelj, Ljubljana. 3. Ivan Tokan, strokovni tajnik, Ljubljana. 4. Josip Pintar, žel. skladiščnik in posestnik, Jesenice-Kranjska gora. 5. Jožef Košir, posestnik, Gozd pri Trzihu. 6. Karol Mršček, posestnik, Ravnik pri Cirknici. 7. Alfred Pičlin, železničar Radeče. 8. Janez Keravec, posestnik, Gradec, Bela. 9. Vencelj Malavašič, dimnikar, Vrhnika. 10. Josip Ravnik, železničar, Selo pri Mostah. 11. Franc Krell, posestnik, Virje pri Medvodah. 12. Ivan Bedina, čevljar, Trzih. Kvalificirani: 1. Zvonimir Bernot, zasebni uradnik, Ljubljana. 2. Dr. Ljudevit Perič, odvetniški konceptist, Ljubljana. 3. Dr. Anton Sagadin, ravnatelj Nezgodne zavarovalnice, Ljubljana. Namestniki: 1. Stanko Likar, konceptist, Ljubljana. 2. Vinko Zorc, uradnik, Ljubljana. 3. Dr. Milan Korun, odvetnik Ljubljana.

Za mesto Ljubljana: Etbin Kristan, pisatelj, Ljubljana. 2. Albin Prepeluh, publicist, Ljubljana. 3. Ignacij Mihevc, strokovni tajnik, Ljubljana. 4. Josip Udovč, železničar, Ljubljana.

Za volilni okraj Štajersko so: 1. Etbin Kristan, pisatelj, Ljubljana. 2. Filip Kisovar, bivši rudniški tajnik in mali posestnik v Rogozi. 3. Jožef Kopač, zasebni uradnik, železničarski tajnik in begunec, Ljubljana. 4. Rudolf Golouh, urednik in begunec, Ljubljana. 5. Ivan Krušič, rudar v Trbovljah. 6. Franc Korun, pekovski mojster v Celju. 7. Ferdinand Valenčak, rudar, Velinje. 8. Ivan Hojnik, predsednik strokovne komisije v Mariboru. 9. Franc Hočnik, rudar v Lešah na Koroškem. 10. Franc Postrah, strojevodja v Mari-

boru. 11. Matija Baljter, posestnik v Sp. Polškavi. 12. Alojz Leskovšek, tajnik strokovne komisije in vojni invalid v Celju. 13. Ivan Segula, žel. mizar v Ptuj. 14. Peter Rojs, viničar pri Sv. Marjeti. 15. Simon Škerlovnik, delovodja v Ribnici na Pohorju. 16. Anton Podpečan, posestnik v Lubnem v Zg. Savinski Dolini.

II. 1. Dr. Milan Korun, odvetnik Ljubljana. 2. Zvonimir Bernot, zasebni uradnik, Ljubljana. 3. Dr. Anton Mrak, komisar, Ljubljana. 4. Dr. Celestin Jelenc, odvetnik, Ljubljana. 5. Filip Uratnik, zasebni uradnik, Ljubljana. Namestniki: 1. Dr. Fran Petrič, absolviran jurist, Ljubljana. 2. Slavko Likar, konceptist, Ljubljana. 3. Dr. Ljudevit Perič, odvetniški kandidat, Ljubljana. 4. Dr. Anton Sagadin, ravnatelj Nezgodne zavarovalnice v Ljubljani. 5. Vučko Zorc, uradnik, Ljubljana.

Konec farse.

Pretečeni teden so se zaključila v Ljubljani novčanja za regulacijo plač rudarjev vposlenih pri Trboveljski premogokopni družbi. Zaključek teh pogajanj pomeni za taktiko katere so se v tem primeru poslužili ljudje, ki jih je v tem gibanju vodil neki Bedakovič iz Beograda, pravi bankerot.

Prišel je mož iz Beograda ustanavljati podružnice beograjskega saveza rudarjev, šlo mu je za to, da razbije »Unijo slovenskih rudarjev«. Vodstvo »Unije slovenskih rudarjev« ni hotelo izročiti prihranjenega groše slovenskih rudarjev postopačem, katerih na Beogradu kar ni bilo. In ker vodstvo »Unije slovenskih rudar-

jev« kar tako na slepo ni hotelo slediti v strokovnem pokretu veleizkušenim drugovom okoli srbskega saveza rudarskih radnika, je gospod Bedakovič sklenil izvršiti okupacijo revirjev v Sloveniji. Prišel je shodi so se vršili in ko je nastopil on, eromovnik iz Beograda, Bedakovič, so slovenski rudarji kar usta odpirali, kajti mnogi izmed njih je že osivel v delayskenn pokretu ali kaj takega kar je pripovedoval Bedakovič, še niso slišali —. Od samega radikalizma, katerega je privlekel Bedakovič kar polne kočare, se niso tresle samo Trbovlje, ampak tresli so se vsi nemogovniki cele Slovenije. Gospod je bil trenutno zadovoljen, ker je opazoval, da pridobiva na ugledu. Ali s samimi govorancami, demagogijo in frazami ni šlo pridobiti trajnih tal, to je znal tudi gospod iz Beograda, zato se je zatekel k drugemu sredstvu. Treba je bilo izboljšati različne razmere rudarjem in ponoviti delovno pogodbo. Krasna prilika! Prvič se je ponudila g. Bedakoviču, da prebije pri dinarskih dnevnicah nekaj časa v »jeftini« Sloveniji. — kakor beograščani sami pravijo — in drugič ni smel uiti lepi priložnosti, da postane inak dneva. Kaj drobtinice! Ne, dohtinice g. Bedakovič ne pozna, zato se mora pod njegovim vodstvom izvršiti nekaj popolnoma novega! On bo pokazal in prepričal vse zaspane mevrce, kako se dela in kako se mezdni boji vodijo. Prišlo je do pogajanj v Ljubljani. Člani deželne vlade, rudarski glavar, ravnatelj Trboveljske premogokopne družbe in vsi ostali so kar obstrmeli, ampak ne

LISTEK.

Alb. Lajovic:

Knjige, časopisi in čitanje.

(Dalej.)

Pri imenu časopis ali novine misli slovenski čitatelj ne samo na novice in poročila, ki jih prinašajo temveč nehoti tudi na to, da in čevav organ je list, da služi nekateri stranki, smeri ali korporaciji, in to bodisi z odkrito besedo, ki jo berno v naslovu, ali pa z golim orisposoblanjem novic in kritike javnih zadev. Novine se izdajajo iz trojnega namena: Izdajatelj je ali vlada, ki hoče poučevati občane o svojih odredbah, ali podletnik, ki hoče biti plačan za novice in zabavo, preskrbljeno občinstvu, ali na korporaciji ki začemajo pri vladi in končavajo pri najmanjši politični strankici, ki hoče s svojim časopisem vplivati na občinstvo. Te tri gonilne sile srečavamo na vseh potih žurnalistike, na njen razvoj na seve nimajo enakega vpliva. V današnjih časih prevladujejo časopisi, ki so jih zasnovali opletelj ljudje, in torej niso izrazita gla-

vila posameznih strank vzdignute se sami. To je tedaj drugo pravilo za dejstvo časopisa, kajti ni eno tedaj liste, ki prinašajo v pretežni večini novice in poročila ali pa razprave in članke. Po teh osnovnih zakonih se na ravna zopet sredstva s katerimi delajo časopisi. Nekatera so vsem listom skupna, posamezni listi pa imajo zopet razna posebna sredstva.

Vsa ta sredstva skupaj imenujemo časnikarska tehnika. To so prav različne navade in ročnosti. Občinstvo si navadno predstavlja, da potrebuje časnikar lahek slog pisave malo ležikov, morda še steno-grafijo in povrhu še znanle ustavne in politične zgodovine. Časnikarsko orožje na le mnogostevilnejše. Če noče časopis začasa normalnih razmer razvoju sveta samo slediti, ali posojati svojih predalov posameznikov, da govore masi, temveč hoče, da se tudi samo udeistvuje, tedaj morajo njihove redakcije znati prav vse. — Misliiti morajo namesto stotisoč ljudi, morajo v njihovem imenu soditi kriti, kovati, hvaliti, predlagati itd. Ulica začne — časopis nadaljuje. Povsodi tam, kjer se snjetalo niti družabnega razvoja in delanja, mora biti vidno in nevidno navzoč

tudi list, ki hoče veljati za dobrega, da je poučen o vsem, da privoede dalje, da izreče svojo sodbo, da obrne dogodke v ono smer, ki jo zasleduje on sam. Skratka dober list mora znati dandanes vse. Spretno si mora iskati informacije, umeti mora brzo in če mogoče pravilno soditi, njegova sodba mora biti pri važnih stvareh načelna, pri novih, še skoro neznanih pojavih pa mora poznati mnenja drugih, jih prav tolmačiti in povedati lastno stališče. Žurnalistika ima danes pravico govoriti o čemurkoli in njena tehnika zahteva, da si poišče tudi vsa potrebna sredstva. Seveda pa ne moremo zahtevati, da bi bili žurnalisti v vseh rečeh strokovnjaki, saj bi potem imeli pravico sedeti na kakj vseučiliški stolici ali pa bi šli med politične zgodovinarje pretoklih stoletij. Časnikarska tehnika ima v socialni organizaciji posebno nalogo kot posredovalka med novimi polavi in širokimi masami naroda, dalje pa kot faktor, ki povzroči, da pride o pravem času in na pravo mesto važno mnenje edino poklicanega strokovnjaka, ki bi sicer nikdar in nikoli ne prišel v veljave, odnosno bi ostal ostal navezan le na svojo delavnico ali učilnico. (Daj. prib.)

nač delovitostjo g. Bedakoviča, pač pa nad prazno slamo, ki to le po nepotrebnem mlatil. Pogajanja so se razbila.

Niti vinarja ne mudi doli to le človek na pravem mestu, takega pa še nismo imeli, to je »kampelic«, tak je šel glas po Trbovljah. Gospod Bedakovič se je navduševal, navduševal na je tudi druge. On, Bedakovič, jim bo drugič tam gori v Ljubljani že pokazal zobe — —.

Ko so se drugič pogajanja nadaljevala — zonet nič!

Kaj na je, prijatelji Bedakovič, kdaj nam boš na vendar prinesel to, kar si nam obljubil? Tako so se jeli izpraševati oni Tomaži med rudarji, ki so jeli nad innaštvom g. Bedakoviča obupavati. Ali Bedakovič je znal pomavati. Prišel je v »Rdečem Praporu« operirati z številkami. Pravilnost številke je za gospoda Bedakoviča postranska stvar, glavno je, da rudarjem nameče peska v oči. Da so mu v Ljubljani nozete postavili njegove številke popolnoma na glavo, to nič ne de, vsaj »masa« te blamaže gospoda Bedakoviča ni videli njegovi prijatelji pa, ki so bili poleg bodo gotovo molčali.

Tretje pogajanje — nič!

Ja, kaj na je, tunak Bedakovič, ali nam ne misliš ničesar prinesiti iz Ljubljane, ali si zobet prišel praznih rok, ti edini rešitelj naš?!

Določil se bo eksistenčni minimum kako tolaži Bedakovič svoje verne.

Pride do določitve eksistenčnega minimuma, delo ni tako enostavno, po večdnevnem določevanju na postala Bedakovič in njegovi verui nekam nahodni ter počnejo močno kihati. Nič ni! Pogajanja se bodo nadaljevala, kdaj? tega Bedakovič sam ne ve.

Dnevi potekajo, rudarji postajajo nestrani. Ali Bedakovič in njegovi ožili prijatelji se vozijo enkrat v Belograd, drugič, tretjič, četrtič v Ljubljano na pogajanja katerih — ni bilo. Pripravljala je ta žara gospoda s svojim belgrajskim rešiteljem »masie«, da se vozijo na pogajanja, dočim so se pred očmi rudarjev skrivali!

Končno po dolgem čakaniu je prišlo zaključno pogajanje, ki na se je za Bedakoviča in njegove končalo s takim nesuhom, da mora biti vsakega poštenega človeka sram.

Ta Bedakovič, ki se je kazal bojevitava leva je šel iz Ljubljane kakor oparjena kura, popolnoma praznih rok. Ta Bedakovič se valja že po več tednov po Trbovljah, zapravlja delavski denar brez vsakega haska in se danes smeje v pest, kako je rudarje »potegnile«.

Take frivolne igre, take lopovščine in take krvave ironije rudarji še niso doživeli. Kaj takega je sposoben in zmožen popolnoma nesposoben resnični Bedakovič, ki je retiriral pred Trbovéljsko premožokopno družbo kakor prenelšeni zalec.

Da, pod klop je zlezal Bedakovič, rudarjem pa so ostale le obljube in slamnata koralža ter radikalne fraze pustega demagogaa.

Rudarji bodo na huišem kakor so bili med tem pa se gospod Bedakovič odnele v drugem »klasu« v Belograd, pustivši za saboj smrad balkanske korupcije.

Infamija.

Nedavno tega se je v Mariboru udeležil ravnatelj snedijske družbe Balkan iz Ljubljane nekoga pogajanja, kjer je šlo za regulacijo delavskih plač. Če se ne

motimo, bil je gospod Pogorelec. Kakšnih nazorov je gospod ravnatelj Balkana, sledi že iz tega, da je svojim mariborskim izkoriščevalcem šel v toliki meri na roko, da delavci od daleč niso dosegli tega, kar bi jim bilo z ozirom na abnormalne gospodarske odnose po vsej pravici tudi spadalo. Tudi to, kar je kvasil ta gospod ob tej priliki, je značilno in potrjuje v polni meri naše mnenje o njegovem človekoljubju, zlasti ako gre za delavce. Poslušajmo, kaj pravi ta veliki gospod, ki se nemara razume tudi na verižniške posle na debelo. Prvič ne more ta velekapitalistični hlapec prelatiti osemurnega delavnika, kajti on je mnenja, da bi moralo delavstvo delati 10 do 12 ur na dan! Razumemo, profit njegove družbe bi bil na tak način večji in in s tem bi tudi gospodu ravnatelju smuknilo nekaj tisočakov v žep. Po nazoru gospoda ravnatelja so kočijaži in težaki manj vredni ljudje, kajti po visokem mnenju gospoda ravnatelja imajo pravico do osemurnega delavnika le kvalificirani delavci v tovarnah. On in njegov »Balkan« si torej domišljujeta, da mora veljati za nju izjema. Kaj pa, če bi si gospod ravnatelj dal pravico do izrednega izkoriščanja delavcev patentirati? Pri ljudeh balkanskih nazorov je vse mogoče. Pri njem baje delavci niso organizirani in zato, pravi gospod ravnatelj, se počutijo ob dvanajst urnem delu popolnoma srečne! Obrtna nadzorna valna oblast, kje si? Ali moreš trpeti take svinjarije? Še dalje je šel velemožni gospod ravnatelj. Dejal je, da takrat, ko so bili delavci pri njem organizirani, se je v skladiščih »Balkana« venomer kradlo. To svojo trditev je spremljeval z besedami — če se ne motim! Sedaj pa — je dejal kapitalistični pomagač, — ko »moji« delavci niso organizirani, se ne krade več, zavlada la je največja poštenost in mir! »On« seveda ne prizna nobene delavske organizacije in tudi ne potrebuje nobenih dogovorov, kajti on sam je »gospodar« in kot tak tudi sam določuje delavcem plače. Od delavskih zastopnikov si ne pusti ničesar diktirati.

Po govoru jih poznate kakor ptiča po perju! Poznamo nekaj ravnateljev, ki imajo očitno preveč dohodkov, ker bi si drugače ne vzdrževali poleg žene še metres in se ne bi vlačili okrog z gledališkimi igralkami. Ako bi se tem gospodom, zlasti pri trgovini pogledalo nekoliko natančneje na prste, bi se pri marsikaterem opazilo, da mu je poštenost tuja stvar. To nočemo ravno trditi o ravnatelju »Balkana«, ampak eno stoji namreč, ako je tako govoril, kakor nam je naš izvestitelj sporočil, moramo pač povedati, da je bila to infamija najvišje vrste!

Delavci! Ali ste čuli, za kaj vas smatra gospod ravnatelj in kako o vas sodi? Vam niti na misel ne pride, da bi delali kakemu ravnatelju težkoče radi tega, ker je nemara član kakoga meščanskega društva, vi si pa pustite dopasti, da vam on dela težkoče; ali nismo državljani enakopravni? Kje jemlje tak človek spricho zakonov toliko predrznosti, da nekaznovano omejuje delavcem osebno svobodo? Kje pa je za take domišljavce kak zakon o redu in delu.

Pa bodimo potolaženi, kajti tudi takim kapitalističnim hlapcem ne porastejo drevesa do nebes. Čas pride na vsakogar — tudi na ravnatelja »Balkana«. Snedijsko podjetje Balkan je jugoslovansko podjetje ali zdi se, da luhezen tega podjetja do svojih jugoslovanskih delavcev je balkanska!

Konfuzno gospodarstvo.

Z Mežiško dolino je Jugoslavija pridobila nelžorpno bogastvo na svinčeni rudi. Za časa stare Avstrije je romal svinec iz mežiške doline po celi Evropi, odkar pa so upravo, bolj rečeno usodo tega rudnika vzeli v roke nad vse spretni belgrajski gospodarji, so se pri obratovanju in produkciji, zlasti glede prodaje svinca, pojavile največje težkoče.

Gospodarska plat svinčnih rudnikov v mežiški dolini prehaja polagoma a sigurno iz konstantne krize v katastrofalno fazo.

Zaloge izgotovljenega svinca se množijo tako, da znašajo te zaloge danes preko štiristo vagonov. Izvoza nil v svojem »temeljitem« poznavanju ekonomskih prilik, so belgrajski gospodarji na kilogram svinca naložili 4 krone, reci in piši štiri krone izvozne carine in dve kroni prometnega davka! Poleg cene za svinec naj plača inozemski kupec za vsak kilogram še šest kron! Razume se, da v inozemstvu ni takih bedakovičev, ki bi hoteli plačevati take horrendne cene. Svinec torej ostaja na kupih ležati v mežiški dolini.

To pa še ni vse; treba produkcijo na sploh otežkočiti tako, da postane, ako pojde tako naprej, katastrofa nelzoghna. Da se očitiden namen doseže, mora plačevati uprava svinčnih rudnikov v mežiški dolini za vsak kilogram razstrelil reci in piši dvanajst kron! Pri svinčnih rudnikih v mežiški dolini se preživlja z rodbinskimi člani vred okrog šest tisoč glav.

Kaj čuda, da pri takih okoliščinah brede ves obrat čim dalje bolj v dolgove pri bankah, katerim, to se razume, mora plačevati visoke obresti, ki tvorijo zonetno, občutno breme po zaslugi belgrajske vladne gospode. Že sedaj slutimo, da spravi ta strašna nesposobnost ves rudniški obrat v tako zagato, da bo lepega dne vse obtičalo. Konec koncov pa to, da se bo dragocenih zakladov mežiške doline lotil tuj kapital, kateremu se bodo potem delale vsakovrstne koncesije.

Tako izgleda gospodarstvo pri nas. Žalostna nam majka!

Stavbinski delavci pozor!

Dne 11. novembra 1920 se je vršila seja centralnega odbora osrednjega društva stavbinskih delavcev, kateri so prisostvovali tudi zastupniki stavbinskih delavcev ljubljanskih. Ob tej priliki se je soglasno sklenila izključitev Martina Jarca, ki je bil dosedaj predsednik in tajnik tega društva. Izključitev se je morala izvršiti, ker nepoštenega ravnanja in skrajno nemoralnega življenja gospoda Martina Jarca, nad katerim se je povsod, kamor je prišel, vsakdo zgražal, ni hotelo biti ne konca ne kraja. Taki ljudje ne spadajo v pošteno delavsko strokovno organizacijo.

Opozarjamo na ta sklep vse stavbinsko delavstvo širom Slovenije, zlasti na opozarjamo vse podružnice »Osrednjega društva stavbinskih delavcev«, da Martin Jarc z ozirom na gori omenjeni sklen nima nikake pravice nastopati v kakršnikoli obliki kot zastopnik strokovne organizacije stavbinskih delavcev, sled česar se mu ne sme izročati nobenih stvari tičočih se strokovne organizacije stavbinskih delavcev posebno pa ne obračunov, denarja in tako dalje. Svarimo pa tudi vsakega posameznika, da Jarcu ne posojuje nobenega denarja. Povsod, kamor pride, naj se ga zavrne.

Kdor zna, ta zna.

Kakor vse kaže, ima gospod Jazbec zabukovci vse lastnosti vestnega in Ignacija Lojole, ki je bil, kakor zrodovina pripoveduje, najpreje velik lopov, potem pa ustanovitelj reda jezuitov. Že enkrat je glasilo konfuznih komunistov „Rdeči prapor“ prineslo neko razpravo o stanju premogovnika v Zabukovci.

Ne vemo ali se je strokovnjaško izraženo mnenje v tem članku rodilo v glavi gospoda Jazbeca ali pa kar v uredništvu citiranega lista. Dejstvo pa je, da je pisec dotičnega članka trdil, da je premogovnik v Zabukovci na premoğu zelo bogat!

Ko bi le hotelo tako biti! Ali pobožne želje se ob dejanskih razmerah razblinejo v meglo. Zdi se nam pa, da ne morejo biti merodajne pobožne želje, pač pa mnenje strokovnjakov, ki pa so o „bogatem“ premogovniku v Zabukovci drugega mnenja, česar pa gotovo ni nihče kriv. Delati si iluzije se nam ne zdi umestno. Dejstvo, da produkcija premoga v Zabukovci nikoli ni bila sijajna in veliko vprašanja, če bi se sploh kdo spuščal v kake investicije, če bi ne vladalo na celi črti občutno pomanjkanje premoga in je v teh časih dobro došla vsaka kopa.

V članku, katerega smo priobčili v „Delavcu“ po 18. oktobru smo povedali, da jamske karte in karte ležišč premoga v Zabukovci kažejo vse nekaj drugega, kakor pa zatrjuje Jazbec in ž njim vred „Rdeči prapor“. Vsekakor so take remescence neplodne, ker se priroda tudi na ukaze ali želje samih komunistov ne bo ozirala.

Članek, katerega smo priobčili v „Delavcu“ z ozirom na komisijono razpravo, katera se je vršila dne 18. oktobra 1920, pa ni dal spati gospodu Jazbecu. V „Rdečem praporu“ z dne 17. novembra se je razkoračil nad „Delavcem“, ki si je upal povedati resnico.

V poročilu, katero je noslal v omenjeni list, je g. Jazbec očitno prekosil samega sebe. Gotovo je mož moral biti zadovoljen, ko je člančič napisal, kajti izkazal se je vrednega svojih učiteljev.

Postavljati resnico na glavo, zavijati in iz trte izvijati, izmisljevati se, ne zna Jazbec izvrstno, to se mora priznati. Samo še nekoliko prerobate so njegove neresnične trditve, še nekoliko prečitne vsaj ljudem v lice, ki so bili zraven je vse to podtikanje nekoliko očitno. Pa nič ne de, ako se bo g. Jazbec pridno vadil v takih lopovščinah, lahko še postane mojster, kajti talenta mu ne manjka, njegovi prvi poizkusi vsaj to dokazujejo.

Ako je s. Tokan dne 18. oktobra t. l. v Zabukovci povedal, da je premogovnik pasiven, se menda ni zlagal, deputacija, katera je bila v Ljubljani lahko dokáže, da se je v istinitosti te trditve pri osrednjem uradu montanističnih obratov v Ljubljani prepričala. Ali je morda sodr. Tokan kriv, če je zabukovski premogovnik pasiven? Nemara bi tega povedati ne smel, ker Jazbecu stvar, ki ne diši po puhlih frazah, ne dopade. Ne po iniciativi s. Tokana so bili odpuščeni delavci, ampak, ker je tako odredil osrednji urad z ozirom na pasivnato premogovnika. Hinaško zviti stavek pa je sestavljen tako, kakor bi bil s. Tokan ukazal odpustitev. Namen posvečuje sredstva, je pač princip sorte ljudi ala Jezbec.

Glede potovanja po svetu, o katerem kvasi gospod Jazbec, pa je stvar ta-

ka, da je s. Tokan poudarjal, da bodo odpuščeni delavci dobili delo pri Trboveljski premogokopni družbi. Za potovanje v Hrasnik, Trbovlje ali Zagorje menda še ni treba nobenih potnih listov. Gospod Jazbec bi lahko potoval celo v Srbijo brez potnega lista.

Imeniten je sledeči stavek, do katerega se je povzpel g. Jazbec in ki se glasi: „Ta Tokan tudi ni vprašal delavce za stanje rudnika, temveč ko je prišel, je šel k podjetniku in sklenila se je sodba“. Ali se vam gospod Jazbec ne zdi, da ste izvršili najbolj umazano infamijo, ko ste zapisali te besede? Z delavci je Tokan že spotoma prišel skupaj in ž njimi je bil ves čas skupaj, dokler ni šel z določeno precej številno deputacijo v obratovodstveno pisarno, kamor pa Jazbec ni hotel iti, ker je bil že za hrbtom delavcev poslal oziroma vložil seznam onih delavcev, ki jih je on določil za odpust!

G. Jazbec bo pač moral v pričo tolikih rudarjev, kateri so se udeležili deputacije priznati, da je na sestanku v pričo njegove zahrbtne vloge uganjal skrajno umazano demagogijo na sestanku rudarjev pred čakalnico. Da bi sodrug Tokan bil koga obrekoval, se je menda Jazbecu samemu nekaj sanjalo, vsi rudarji ne morejo vedeti o tem ničesar, ker se to ni zgodilo. Ali Jazbec je sedaj v „Rdečem praporu“ „dokazal“, kako je Tokan nesramno obrekoval! Če je kdo obrekoval ali obrekuje tedaj zares obrekuje Jazbec v „Rdečem praporu“.

Kakor oni tat, ki je kradel in je potem kričal primite tatu, tako bi se tudi gospod Jazbec rad izmazal iz lopovščine, katero je za hrbtom zabukovskih rudarjev izvršil. Poteza, katere se je poštenjak Jazbec poslužil, pa je preokorna in preveliko prič je za hudodelstvo, katero je — ne Tokan — ampak Jazbec izvršil in baš radi tega je vsake besede škoda. Kdor bi se hotel braniti napram ljudem Jazbečeve sorte, bi se na vse zadnje res še umazal. Vsekakor moramo Jazbecu priznati, da je vreden drug gospoda Bedakoviča iz Belgrada, ki le istoteko potegnil za nos trboveljske rudarje. Kako je že dejal rajski dr. Viktor Adler? „Die Lumpen hängen sich selber auf und dabei erspart man sich noch den Strick!“

Kradla je.

Te dni je ljubljansko meščansko časopisje poročalo, da je policija zaprla prodajalko Emilijo Pintar, katera je bila kot prodajalka zaposlena pri tvrdki Švab & Bizjak. Svojin gospodarjem je pokradla blaga v vrednosti 4000 K.

Zakaj je kradla, to nam pove policijsko poročilo samo. Pintarjeva je imela od početka 280 K plače na mesec. V zadnjem času pa sta ji gospoda Švab & Bizjak plačevala reci in piši 600 kron!

Sedaj pa se vprašajmo, kdo zasluži, da se ga zapre, ali Pintarjeva, od katere noben živ krst ne more zahtevati, da bi živel z nesramno nizko plačo, ali njeni gospodarji? Na vsak način spadata v zapor gospoda Švab & Bizjak, ker sta vedoma demoralizirala svoje prodajalke.

Ako bi se nekoliko natančneje preiskalo službene prejeme in sadove, ki jih imajo plače kakor ta Pintarjeva, po ljubljanskih trgovinah, smo prepričani, da bi zasmrdelo do neba.

Važno za mlinske delavce.

Dne 12. novembra 1920 je deželna vlada za Slovenijo na svoji seji sklenila razveljaviti vse dosedanje naredbi, tičeče se mlevnine. Posest-

niški mlinov torej niso vezani več na predpisane cene, ki jih smejo zahtevati za mletje, nastala je svobodna konkurenca. Ker pa so se gospodje mlinarji napram svojim delavcem vedno izgovarjali, da jim ne morejo vsreči glede povišanja plač, ker imajo vezane roke, naj sedaj mlinski delavci zahtevajo, kar so jim gospodarji zagotavljali. Sedaj nimajo več vezanih rok in bržkone jim tudi žitni zavod ne bo mogel delati nobenih težav več, ker je tudi glede žitnega zavo-da, od katerega so prejemale mlini odkazane količine žita za mletje; deželna vlada je namreč napravila principiijelen sklep, da ga opusti.

Ako pa so dobili posestniki mlinov proste roke in bodo smeli računati za mlevnino kakor bodo hoteli, tedaj naj končno plačajo tudi svoji delavce pošteno.

Iz strokovne organizacije.

Podružnicam »Osrednjega društva stavbniških delavcev za slovensko ozemlje v Ljubljani.

Vse podružnice in funkcionarje opozarjamo, naj redno pošiljajo mesečne obračune, kar je za redno poslovanje neobhodno potrebno. Vse pošiljatve, dopise itd. naj naslavljajo na Osrednje društvo stavbniških delavcev v Ljubljani, Šelenburgova ul. 6. Denar naj se izključno pošilja le potom poštinih položnic.

Osrednje društvo oblačilne stroke v Ljubljani je sklicalo za petek dne 12. t. m. protestni shod. Delavstvo oblačilne industrije se dobro zaveda, kam vodi politika gospoda ministra za socialno politiko, dr. Kukovca, ki je zadal za naredbo o podaljšanju delavnega časa prvi znatni udarec proletarijatu, ki ta udarec ogorčeno zavrača. Protestiramo ter zahtevamo, da se ta naredba preklicuje, in da nazaj delavstvu ono pravo, za katero je v dolgoletni borbi krvavelo. O. ministru dr. Kukovcu na uho! Prisilite vsaj do osemurnega dela verižnike, oderuhe in trote, kateri se vlačijo in zabavajo na delavske žulje in videli boste, ako delamo vsi po asem ur, da bomo lahko živeli. Delavstvo: mi ti kličemo, opazuj dobro, kaj so dela za tvojim hrbtom, in proti tvoji volji. Osemurnik mora ostati v veljavi in od tega ne pustimo niti za las. Ako mečete, gospoda, rokavico pred nas, dobro potem smo pripravljeni na boj. Tedenski pregled.

Osrednje društvo usnarjev in sorodnih strok naznanja vsem funkcionarjem, kakor tudi posameznim članom in članicam, da se nadalje ne sme odtrgovati tedenskih prispevkov za čas bolezni člana ali članice, toraj dokler je član bolan, ali bez posla, ter dobiva podporo za ta čas, le prost vplačevanja tedenskih prispevkov. — Osrednje tajništvo.

Mezdna gibanja.

Polzeja. Pri podjetju Prym stavka delavstvo od 4. novembra t. l. V mezdnem gibanju stoji tudi delavstvo tovarne Kurka & Wildi, zatorej naj nihče ne potuje tja, dokler se gibanje ne zaključi.

Shodi.

Podružnica ljubljanskih mizarjev sklicuje na nedeljo dne 21. novembra t. l. ob 9. uri dopoldan v malo dvorano Mestnega doma svoj redni mesečni shod. Točna udeležba dolžnost. — Odbor.

Dopisi.

Ustanovni občni zbor združnega zbora pekovskih pomočnikov se je vršil v nedeljo 14. t. m. v salonu hotela »Triglav« v Ljubljani. Občni zbor je otvoril najstarejši odbornik bivšega zbora pekovskih pomočnikov, sodrug Kratochvil, ki je pojasnil vzrok sklicanja ustanovnega občnega zbora, namreč ker mojstri nočejo priznati osrednjega društva živilskih delavcev. Na občnem

zboru je bil izvoljen naslednji novi odbor: Kراتochvil Karel, načelnik, Piškur Anton, podnačelnik. Odborniki: Blatnik Alojz, Urbančič Jožef, Pibernik Franc, Urbar Jernej, Tavželj Alojz, Škrajnar Josip, Jevnikar Jernej. Namestniki: Gale Pavel, Rupnik Anton, Fišinger Anton. Za zaupnike pri pogajanjih so bili izvoljeni: Kراتochvil, Piškur, Bučar, Urbar in Škrajnar. — Na koncu zborovanja je sodrug Piškur pozval novoizvoljeni odbor k agilnemu delu.

Polzela. V tukajšnji tovarni umetnih strojil je osrečil delavstvo s svojim prihodom gospod inženir Sakod. Prav za prav sta prišla dva gospoda, ki strašita sedaj po tovarni. No, gospod inženir je prava „dobra duša“! On se namreč boji, da bi se delavstvo pri svojih »silajnih« plačah preveč zredilo, zato skrbi potom stiskanja, zatiranja in preganjanja za omejitve „preobilnega“ kruha in za čvrsto kretanje delavstva, kar je po njegovem mnenju dober nadomestek za telovadbo. In ker pri številnem delavstvu svojega ljubeznivega posla človekoljubja ne more opravljati sam, ima zvestega pomagača v njemu sorodni duši po imenu Kondušar, po poklicu pa ključarskem mojstru. Splošno mnenje v tovarni je sicer, da g. Kondušar ni bogve kaka kapaciteta v svojem poklicu, pač nič ne de, kar mu v tem oziru manjka, zna izvrstno nadomeščati s pokloni napram višjim. In ker čuti potrebo pokazati napram višjim, da vendar ni kar tako od muh, kriči in razsaja kakor besen nad nižjimi. Tako si vsaj zaslužil svoji kruh na tak način, ko si ga že ne more potom svoje kvalifikacije. No, oba gospoda naj ne pozabita, da se hodi z vrčem toliko časa po svodo, dokler se ne razbije. Tudi njima utegnejo postati sčasoma tla pod nogami prevroča in prav lahko bi se jima utegnulo prilepetiti, da sročita nazaj od koder sta prišla.

Tedenski pregled.

Jadransko vprašanje rešeno s kapitulacijo Jugoslavije. Pretekli teden so se vršila v St. Margheriti (Italija) pogajanja med jugoslovanskimi in italijanskimi delegati radi jadranskega vprašanja. Italijani so izbrili ugodno priliko, ko ima Jugoslavija velike notranje težave, ter so jo na sramoten način pritiskali ob tla. Italija obdrži skoro vse, kar je zasedla razun neke male korekture pri Logatcu. — S tem nasiljem je italijanska gospoda ustvarila vzrok za novo oboroževanje in za novo krvavo vojno. Kapitalisti so tudi tokrat pokazali, da so nezmožni ustvariti trajen mir. Edino mednarodni proletarijat bo zagotovil miren razvoj vsem narodom, edino socialistični družabni red je v stanu napraviti pravično razmerje med narodi.

Vesti iz

Rusije

prinašajo poročila, da je Wranglova armada uničena. Upamo, da bo kapitalistična gospoda že vendar enkrat uvidela, da je treba napraviti mir z Rusijo, ter prepustiti Rusom samim, da si uredijo svojo državo kakor bo to njim po volji.

Volitve na Grškem

so končale z porazom republikancev (Venizelos). Kraljevska stranka je dobila ogromno večino.

V Jugoslaviji

se bodo vršile volitve dne 28. novembra. Tudi tukaj bo prišlo na tapet vprašanje republika ali monarhija. Za monarhijo bodo glasovale vse meščanske stranke. Izmed delavskih strank se udeležijo volitev Jug. socialno demokratična stranka (JSDS) in Kmetško-delavska zveza (KDZ) na skupni listi. Tej stranki so se pridružili tudi komunisti (centrumaši) tako da bo šlo delavstvo z zedinjenimi močmi v boj proti zedinjenim kapitalistom. Kako bo s ekstremnimi komunisti je še neznano, dosedaj še niso vložili svoje liste ter so kakor sami večkrat poudarjajo proti parlamentu.

Vesela je gotovo vest, da so se socialnim demokratom pridružili tudi centrumaši komunisti (skupina Golouh) kajti s tem so prepredili, da se delavski glasovi ne bodo preveč cepili.

Delavstvo naj s svojimi izkoriščevalci pošteno obračuna. Osobito je treba poteptati Habsburško-klerikalnega gada. Klerikalci so škuvali na vojno, so izstradali ljudstvo med vojno, po vojni pa mesto, da bi šli v ječo, so pa prevzeli zopet vlado, ter vladali tako, da so v Ljubljani na njihovo povelje žandarji streljali na delavce.

Delavci-delavke dne 28. novembra je dan sodbe!
Maščinite nedolžno krl!

Razno.

Kako sodijo Hrvatje in Srbi o dr. Koroševem ministrovanju. Novosadska „Sloboda“ piše o dr. Koroševem železniškem ministrovanju naslednje: Ko je g. Korošec postal prometni minister, so bile naše železnice v stanju poboljšanja: premog je bil železnicam zasiguran, mostovi so bili domala vsi gotovi, naročila v inozemstvu so bila storjena, in dr. Korošec bi bil moral urediti samo še organizacijo prometa in ojačati osebje. Ali storil ni niti prvega, niti drugega. Organizacije ni pri železnici prav nobene. Kamor si preje lahko pritoval v enem dnevu tla se moraš voziti danes tri dni. Ves novi vozni red n. pr. izgleda tako kakor bi ga bili sestavljali pijani ljudje. Na zveze se mora povsod čakati po šest do sedem ur. Zanimude pri vlakih so velikanske. Kaos je popoln. Kar se tiče uradništva, so razmere dnevno slabše in reda ni nobenega. Dr. Korošec ni za mesto, kjer je sedaj. On mora nazaj v bogoslovje. V dveh letih je on državi storil toliko zla, da bi moral na „robijo“. — Tako torej „Sloboda“. Mi pa pravimo: Pa menda gospod Korošec ni dal železnicam kakega „lovš žegna“?

S tem le svoj dolg nonlačal meni neki „srečni Francoz“, kakor se sam namesto z imenom podpisuje, ki je poslal te dni francoskemu finančnemu ministru v zarni kuverti 700.000 frankov. češ, da to svoto „daruje“ državi za vse tisto, kar ji je tekmo vojne z verižništvom škode napravil. Obenem želi, da bi ga tudi drugi „kolegi“ v tem posnemali. To ti je pošten slepar!

Katoliška nesirpnost. Belgrajski „Politika“ piše srbski polkovnik, ki služi v Ljubljani, da je imel služkinjo, pošteno in dobro Slovenko, s katero je bil popolnoma zadovoljen in tudi deklet se je čutilo pri hiši popolnoma domače. Kar naenkrat deklet službo odpove. Na polkovnikovo prigovarjanje, naj se ne prenahti, ampak naj mirno pove, kaj ji ni prav, je odgovorila: Vsaj bi ostala prav rada, ampak ne smem — odhovažati očee ji se dovolil, da ostane pri pravoslavni krivovercih. — Zadnji čas, da se cerkev loči od države.

Izdajatelj in odgovorni urednik

IVAN TOKAN

Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.

COSULICH-LINE
= TRST-AMERIKA =

New - York — Buenos — Ayres — Rio di Janeiro - Santos Montevideo

Brezplačna pojasnila in prodaja vozniških listkov za potnike za Slovenijo edinole pri:

SIMON KMETEC, Ljubljana

Kolodvorska ulica 26.

Splošno kreditno društvo v Ljubljani

registrovana zadruga z omejeno zavezo

sprejema hranilne vloge vsak dan od 8. do 12. ure in jih obrestuje po čistih

4%

Razni davki plača društvo iz svojega. Obresti se kapitalizirajo polletno. Večje in stalne vloge se obrestujejo po dogovoru. Posojila daje svojim zadrugnikom proti vknjižbi, na osebni kredit proti poročstvu ali zastavi vrednostnih papirjev. Menice se ostkomptujejo po bančni obrestni meri.

Ediri, res delavski denarni zavod.

Sodrug! / Zadružniki!

Vlagajte svoje prihranke v lastno hranilnico!

Poštni čekovni račun št. 10.532.

Telefon interurban št. 178.

KONSUMNO DRUŠTVO ZA SLOVENIJO

sprejema v svojem hranilnem oddelku **hranilne vloge** in jih obrestuje po čistih 4%.

Večje hranilne vloge (nad tisoč kron), katerih vlagatelj se obveže, da dvigne zneske iz te vloge šele po polletni odpovedni dobi, obrestuje po čistih 4 1/2%. Za varnost hranilnih vlog jamči blagovna zaloga, ki znaša po polletni bilanci okrog 10 milijonov kron, društvena posestva, ki reprezentirajo vrednost nad 2 milijona kron, kakor tudi skladi, rezervni, deležni in dr.

Vloge sprejemajo in izplačujejo

vse podružnice Konsumnega društva za Slovenijo, ki so:

V Spodnji Šiški v Ljubljani; na Glincah pri Ljubljani; v Ljubljani: Bohoričeva ul., Sodna ul. Krakovski nasip; Rožna dolina (obč. Vič); v Trzinu na Gorenjskem; na Savi (obč. Jesenice) na Gorenjskem; na Jesenicah (pri Ferjanu); Koroška Bela-Javornik; Borovnica; Radovljica Kranjska gora; Mojstrana; Celje, Šoštanj; na Koroškem Guštanj, Prevalje, Metlica, Crna L. Crna L., Pliberk; Maribor; Litija; St. Lovrenc na Pohorju; Kamnik; Pragersko; Križe pri Trzinu; Sv. Ana pri Trzinu; Gorje pri Bledu; Štore pri Celju; Fala nad Mariborom; Ruše nad Mariborom; Rogaška Slatina; Radeče-Zidanmost; Poljčane.

Še podrobnejša pojasnila podajajo zaupniki v navedenih podružnicah ali pa osrednja pisarna Konsumnega društva za Slovenijo, ki je v Ljubljani, Spodnja Šiška, Kolodvorska cesta 208.

Pisma naj se pošilja pod naslovom: Ljubljana, poštni predal 12.

Društvo ima na razpolago poštne položnice, s katerimi zamorejo vložniki denarne pošiljke pošiljati tudi naravnost v osrednjo blagajno.